

Καταλληλότητα για μεταφορά

LIVE ANIMALS ANIMAUX VIVANTS LEBENDE TIERE

Βιολογικές ανάγκες

Τα ζώα μεταφέρονται χερσαία (οδικώς ή σιδηροδρομικώς), θαλάσσια και εναέρια για σφαγή, σε μονάδες εκτροφής ή πάχυνσης, για αλλαγή ιδιοκτησίας, για αναπαραγωγή ή για συμμετοχή σε εκθέσεις ή διαγωνισμούς.

Δεν υπάρχει, προς το παρόν, ευρέως αποδεκτός επιστημονικός ορισμός της έννοιας της καταλληλότητας για μεταφορά, αλλά μπορεί να οριστεί ως η ικανότητα ενός ζώου να αντεπεξέρχεται στο στρες της μεταφοράς, δηλαδή να ελέγχει την ψυχική και σωματική του σταθερότητα. Η μεταφορά ως μια συχνά άγνωστη και απειλητική διαδικασία στη ζωή ενός ζώου περιλαμβάνει μια σειρά από καταστάσεις χειρισμού και περιορισμού που είναι σαφώς στρεσογόνες και μπορούν να οδηγήσουν σε αγωνία, τραυματισμό ή ακόμη και θάνατο, εάν το ζώο δεν είναι σε καλή κατάσταση και εάν η διαδικασία δεν έχει σχεδιαστεί και εκτελεστεί σωστά. Η μεταφορά είναι επομένως ένας πολυπαραγοντικός στρεσογόνος παράγοντας που μπορεί να επηρεάσει αρνητικά την υγεία, την καλή διαβίωση και την απόδοση αλλά και την ποιότητα του προϊόντος.

Ορισμένες επιπτώσεις για την ευζωία έχουν προσδιοριστεί ως ιδιαίτερα σημαντικές κατά τη μεταφορά (**βοοειδή, ιπποειδή, μικρά μηρυκαστικά**: στρες χειρισμού, θερμική καταπόνηση, τραυματισμοί, στρες κίνησης, παρατεταμένη πείνα, παρατεταμένη δίψα, περιορισμός της κίνησης, προβλήματα ανάπαυσης, αισθητηριακή υπερδιέγερση- **βοοειδή, ιπποειδή**: αναπνευστικές διαταραχές- **βοοειδή, μικρά μηρυκαστικά**: κοινωνικό στρες- **ιπποειδή**: γαστρεντερικές διαταραχές, στρες απομόνωσης, στρες αποχωρισμού- **μικρά μηρυκαστικά**: στρες θήρευσης) και μόνο τα υγιή ζώα είναι σε θέση να ανταπεξέλθουν χωρίς να υποφέρουν.

Πολλοί κίνδυνοι για την ευζωία των ζώων μπορούν να μετριαστούν με την παροχή κατάλληλων εγκαταστάσεων και εξοπλισμού για το χειρισμό και τη μεταφορά, καθώς και με την κατάλληλη εκπαίδευση και εποπτεία των ατόμων που λειτουργούν τις εγκαταστάσεις, χειρίζονται τα ζώα και

οδηγούν τα οχήματα. Ωστόσο, η διασφάλιση ότι φορτώνονται μόνο κατάλληλα ζώα - η οποία μπορεί να αξιολογηθεί με ζωικές παραμέτρους - είναι μία από τις σημαντικότερες πτυχές της διαδικασίας. Επιπλέον, η κατάσταση των ζώων μπορεί να επιδεινωθεί κατά τη μεταφορά, γι' αυτό και πρέπει να γίνονται εκ των προτέρων ρυθμίσεις για την ελαχιστοποίηση της διάρκειας του ταξιδιού. Η επιδείνωση αυτή πρέπει να λαμβάνεται υπόψη κατά την αξιολόγηση της καταλληλότητας για μεταφορά, ώστε το ζώο να παραμένει σε καλή κατάσταση σε όλη τη διάρκεια του ταξιδιού.

Νομικές απαιτήσεις

Ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1/2005 του Συμβουλίου, της 22ας Δεκεμβρίου 2004, για την προστασία των ζώων κατά τη μεταφορά, απαιτεί να μην μεταφέρεται κανένα ζώο αν δεν είναι ικανό να πραγματοποιήσει το προβλεπόμενο ταξίδι. Τα ζώα που είναι τραυματισμένα ή παρουσιάζουν φυσιολογική αδυναμία ή παθολογικά προβλήματα δεν θεωρούνται ικανά για μεταφορά σύμφωνα με τον κανονισμό. Ωστόσο, τα ζώα που είναι μόνο ελαφρώς τραυματισμένα ή άρρωστα μπορούν να θεωρηθούν ικανά για μεταφορά, εάν η μεταφορά δεν θα προκαλούσε πρόσθετη ταλαιπωρία. Σε περιπτώσεις αμφιβολίας, πρέπει πάντα να ζητείται η συμβουλή κτηνιάτρου.

Όσον αφορά την ευθύνη για την αξιολόγηση της καταλληλότητας ενός ζώου για μεταφορά, η νομοθεσία της ΕΕ αναφέρει, για παράδειγμα, τους κτηνοτρόφους, τους ιδιοκτήτες, τους διαχειριστές, αλλά και τους εμπορικούς αντιπροσώπους, τις εταιρείες μεταφορών ή τους οδηγούς οχημάτων. Συνεπώς, η ανάθεση των ευθυνών δεν είναι ακριβής και, ως εκ τούτου, προκαλεί σύγχυση.

Ένα ζώο που θεωρείται ακατάλληλο για μεταφορά λαμβάνει κατάλληλη κτηνιατρική θεραπεία ή, εάν η θεραπεία θεωρείται απίθανη, υποβάλλεται σε επείγουσα σφαγή ή θανάτωση όπως ορίζεται στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1099/2009 του Συμβουλίου. Περαιτέρω λεπτομέρειες

Καταλληλότητα για μεταφορά

LIVE ANIMALS
ANIMAUX VIVANTS
LEBENDE TIERE

παρέχονται επίσης στο Q2E σχετικά με την επείγουσα θανάτωση βοοειδών και μικρών μηρυκαστικών.

Καταλληλότητα για μεταφορά

LIVE ANIMALS ANIMAUX VIVANTS LEBENDE TIERE

Μέθοδος

Η καταλληλότητα για μεταφορά μπορεί να αξιολογηθεί με ζωικές παραμέτρους και καταγραφές στην εκμετάλλευση που σχετίζονται με:

- Τραυματισμός (π.χ. σοβαρό ανοιχτό τραύμα, κάταγμα)
- Φυσιολογική αδυναμία: κάθε αδυναμία του ζώου που δεν οφείλεται σε τραυματισμό ή ασθένεια (π.χ. κακή φυσική κατάσταση, αδυναμία ανεξάρτητης κίνησης χωρίς πόνο, θηλυκά ζώα για τα οποία έχει ήδη παρέλθει το 90 % του αναμενόμενου χρόνου κυοφορίας).
- Παθολογική κατάσταση: κάθε κατάσταση που προκαλείται από τραυματισμό, ασθένεια ή μετεγχειρητικές επιπλοκές (π.χ. οίδημα, πρόπτωση, διαταραχή της όρασης, μαστίτιδα).

Περαιτέρω λεπτομέρειες σχετικά με την αξιολόγηση παρέχονται στα αντίστοιχα **Ενημερωτικά Δελτία για την:**

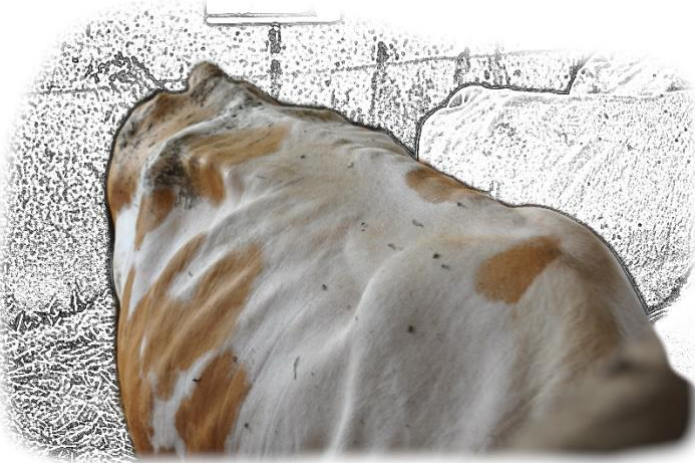
- **"Καταλληλότητα για μεταφορά βοοειδών",**
- **"Καταλληλότητα για μεταφορά ιπποειδών",** και
- **"Καταλληλότητα για μεταφορά μικρών μηρυκαστικών".**

Κρίσιμα σημεία κατά την επιθεώρηση

Πριν από τη φόρτωση, πολλά από τα συνήθη προβλήματα μπορούν να εντοπιστούν και να διορθωθούν. Ως προϋπόθεση για τη διατήρηση καλού επιπέδου ευζωίας σε όλη τη διάρκεια της μεταφοράς, οι απαιτήσεις για τις εγκαταστάσεις και τον εξοπλισμό (π.χ. χώρος δαπέδου, χώρος για το κεφάλι, εξαερισμός, ποτίστρες) πρέπει να είναι κατάλληλες για το είδος και την ηλικία του μεταφερόμενου ζώου. Επιπλέον, πρέπει να μεταφέρονται επαρκείς ζωτροφές και στρωμνή. Για την αξιολόγηση της καταλληλότητας του ζώου για μεταφορά μπορούν να χρησιμοποιηθούν ζωικοί παράμετροι που αφορούν:

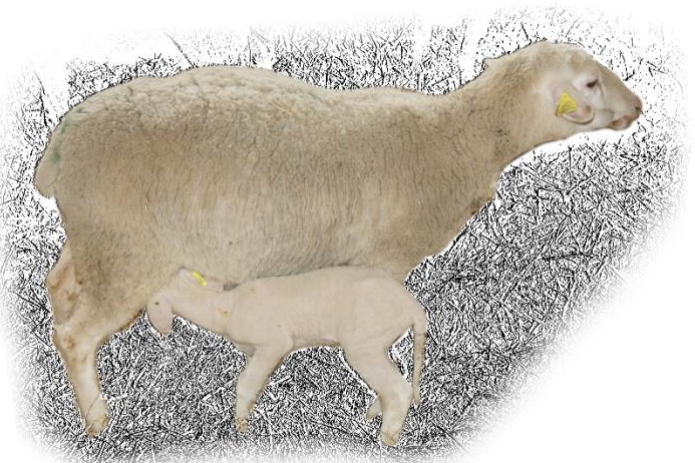
- Τραυματισμό
- Φυσιολογική αδυναμία
- Παθολογικά προβλήματα

Εικόνα 1: Τα ζώα σε απίσχναση ενδέχεται να μην αντέξουν τις καταπονήσεις της μεταφοράς χωρίς αδικαιολόγητη ταλαιπωρία.
© BOKU/SCHENKENFELDER, Josef

Εικόνα 2: Η υπερανάπτυξη των χειλών μπορεί να προκαλέσει πόνο στα ζώα κατά τη βόδιση, να ενέχει υψηλό κίνδυνο τραυματισμού και να δυσχεραίνει τη διατήρηση της ισορροπίας κατά τη μεταφορά.
© BOKU/SCHENKENFELDER, Josef

Εικόνα 3: Τα νεογέννητα καθώς και τα επίτοκα ζώα θεωρούνται ακατάλληλα για μεταφορά λόγω φυσιολογικής αδυναμίας.
© INRAE/NORMANT, Sophie

Εικόνα 4: Άλογο σε κακή θρεπτική κατάσταση με παραμόρφωση στα πρόσθια άκρα είναι ακατάλληλο για μεταφορά.
© iStock/AFHUNTA

Νομικές απαιτήσεις

Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1/2005 του Συμβουλίου, της 22ας Δεκεμβρίου 2004, για την προστασία των ζώων κατά τη μεταφορά και τις συναφείς δραστηριότητες.

«ταξίδι μεγάλης διάρκειας»: ταξίδι που υπερβαίνει τις 8 ώρες, η αρχή του οποίου υπολογίζεται από τη στιγμή που το πρώτο ζώο της παρτίδας μετακινείται»

(Άρθρο 2, ιγ)

«μεταφορέας»: κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που μεταφέρει ζώα για λογαριασμό του ή για λογαριασμό τρίτου-

(Άρθρο 2, κδ)

«Η μεταφορά των ζώων επιτρέπεται μόνο εφόσον γίνεται κατά τρόπο που δεν ενδέχεται να προκαλέσει τραυματισμούς και αδικαιολόγητη ταλαιπωρία στα ζώα».

(Άρθρο 3)

«Οι μεταφορείς μεταφέρουν τα ζώα σύμφωνα με τις τεχνικές προδιαγραφές του παραρτήματος Ι».

(Άρθρο 6, 3.)

«Κανένα ζώο δεν μεταφέρεται εκτός εάν είναι ικανό για να πραγματοποιήσει το προβλεπόμενο ταξίδι χωρίς να τραυματιστεί ή να υποστεί περιττό πόνο ή περιττή ταλαιπωρία».

(Παράρτημα Ι, κεφάλαιο Ι, 1.)

«Ζώα που είναι τραυματισμένα ή παρουσιάζουν φυσιολογική αδυναμία ή παθολογικά προβλήματα δεν θεωρούνται ικανά για μεταφορά, ιδίως εάν: (α) δεν είναι σε θέση να μετακινηθούν ανεξάρτητα χωρίς πόνο ή να περπατήσουν χωρίς βοήθεια- β) έχουν σοβαρή ανοιχτή πληγή ή πρόπτωση- γ) είναι θηλυκά ζώα σε κύηση για τα οποία έχει ήδη παρέλθει το 90 % ή περισσότερο του αναμενόμενου χρόνου κυοφορίας ή θηλυκά ζώα που έχουν γεννήσει την προηγούμενη εβδομάδα- δ) είναι νεογέννητα θηλαστικά των οποίων ο ομφαλός δεν έχει πλήρως επουλωθεί - ε) είναι [...] αρνιά ηλικίας κάτω της μίας εβδομάδας και μόσχοι ηλικίας κάτω των δέκα ημερών, εκτός εάν μεταφέρονται σε αποστάσεις μικρότερες των 100 χιλιομέτρων».

(Παράρτημα Ι, κεφάλαιο Ι, 2.)

«Ωστόσο, τραυματισμένα ή άρρωστα ζώα μπορεί να θεωρηθεί ότι είναι σε θέση να μεταφερθούν εάν: (α) είναι ελαφρώς τραυματισμένα ή άρρωστα και η μεταφορά δεν θα τους προκαλέσει πρόσθετο άλγος- σε περίπτωση αμφιβολίας, πρέπει να ζητείται κτηνιατρική συμβουλή- β) μεταφέρονται για τους σκοπούς της οδηγίας 86/609/ΕΟΚ του Συμβουλίου, εφόσον η ασθένεια ή ο τραυματισμός είναι μέρος ερευνητικού προγράμματος- γ) μεταφέρονται υπό κτηνιατρική επίβλεψη για ή μετά από κτηνιατρική αγωγή ή διάγνωση. Ωστόσο, η μεταφορά αυτή επιτρέπεται μόνο εφόσον δεν προκαλείται περιττός πόνος ή κακομεταχείριση στα ζώα- δ) πρόκειται για ζώα τα οποία έχουν υποβληθεί σε κτηνιατρικές διαδικασίες σχετικές με κτηνοτροφικές πρακτικές, όπως η κοπή των κεράτων ή ο ευνουχισμός, με την προϋπόθεση ότι οι πληγές έχουν επουλωθεί πλήρως».

(Παράρτημα Ι, κεφάλαιο Ι, 3.)

«Εάν τα ζώα αρρωστήσουν ή τραυματιστούν κατά τη μεταφορά, πρέπει να απομονώνονται και να τους χορηγούνται πρώτες βοήθειες το ταχύτερο δυνατό. Πρέπει να τους παρέχεται η κατάλληλη κτηνιατρική αγωγή και, εάν πρέπει να σφαγούν ή να θανατωθούν επειγόντως, αυτό πρέπει να γίνεται χωρίς να υφίστανται περιττό πόνο».

(Παράρτημα Ι, κεφάλαιο Ι, 4.)

«Τα θηλάζοντα βοοειδή και αιγοπρόβατα που δεν συνοδεύονται από τα νεογνά τους πρέπει να αρμέγονται ανά διαστήματα μικρότερα των 12 ωρών».

(Παράρτημα Ι, κεφάλαιο Ι, 6.)

«Οι απαιτήσεις της παραγράφου 2 σημεία γ) και δ) δεν ισχύουν για τα εγγεγραμμένα ιπποειδή αν σκοπός της μεταφοράς είναι η βελτίωση των συνθηκών υγείας και καλής διαβίωσης κατά τη γέννηση, ή για νεογέννητα πουλάρια με τις εγγεγραμμένες μητέρες τους, με την προϋπόθεση ότι και στις δύο περιπτώσεις τα ζώα συνοδεύονται διαρκώς από συνοδό ο οποίος ασχολείται με αυτά καθ' όλη τη διάρκεια της μεταφοράς».

(Παράρτημα Ι, κεφάλαιο Ι, 7.)

«Εκτός από τις περιπτώσεις κατά τις οποίες συνοδεύονται από τη μητέρα τους, τα ταξίδια μεγάλης διάρκειας κατοικίδιων ιπποειδών, βοοειδών και χοίρων επιτρέπονται μόνον εάν: [...]

- οι μόσχοι είναι ηλικίας άνω των δεκατεσσάρων ημερών, [...]"

(Παράρτημα Ι, κεφάλαιο VI, 1.9)

Βιβλιογραφία

- Broom, D. M., & Johnson, K. G. (1993). *Stress and animal welfare* (Vol. 993). Dordrecht: Kluwer Academic Publishers.
- Brown-Brandl, T. M., Eigenberg, R. A., Nienaber, J. A., & Hahn, G. L. (2005). Dynamic Response Indicators of Heat Stress in Shaded and Non-shaded Feedlot Cattle, Part 1: Analyses of Indicators. *Biosystems Engineering*, 90(4), 451–462. <https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.biosystemseng.2004.12.006>
- Care4Dairy. (2024). End of Career Best Practice Guide. Care4Dairy. Retrieved from https://care4dairy.eu/wp-content/uploads/2024/03/End_of_Career.pdf
- Cockram, M. S. (2019). Fitness of animals for transport to slaughter. *The Canadian Veterinary Journal*, 60(4), 423–429.
- Dahl-Pedersen, K., Foldager, L., Herskin, M. S., Houe, H., & Thomsen, P. T. (2018). Lameness scoring and assessment of fitness for transport in dairy cows: Agreement among and between farmers, veterinarians and livestock drivers. *Research in Veterinary Science*, 119, 162–166. <https://doi.org/10.1016/J.RVSC.2018.06.017>
- Dalla Costa, E., Minero, M., Lebelt, D., Stucke, D., Canali, E., & Leach, M. C. (2014). Development of the Horse Grimace Scale (HGS) as a Pain Assessment Tool in Horses Undergoing Routine Castration. *PLOS ONE*, 9(3), e92281. <https://doi.org/https://doi.org/10.1371/journal.pone.0092281>
- de Boyer des Roches, A., Ledoux, D., & Veissier, I. (2024). *Mini-review - Recognition of pain signs in dairy cows*. <https://doi.org/https://doi.org/10.5281/zenodo.10514095>
- EFSA AHAW Panel. (2022a). Welfare of cattle during transport. *EFSA Journal*, 20(9), e07442. <https://doi.org/https://doi.org/10.2903/j.efsa.2022.7442>
- EFSA AHAW Panel. (2022b). Welfare of equidae during transport. *EFSA Journal*, 20(9), e07444. <https://doi.org/https://doi.org/10.2903/j.efsa.2022.7444>
- EFSA AHAW Panel. (2022c). Welfare of small ruminants during transport. *EFSA Journal*, 20(9), e07404. <https://doi.org/https://doi.org/10.2903/j.efsa.2022.7404>
- European Commission Directorate General for Health and Food Safety. (2015). *Overview Report Systems to Prevent the Transport of Unfit Animals in the EU*. Luxembourg: Publications Office. <https://doi.org/https://data.europa.eu/doi/10.2875/669512>
- European Commission Directorate General for Health and Food Safety. (2017). *Guide to good practices for the transport of sheep*. Publications Office.
- European Commission Directorate General for Health and Food Safety. (2018a). *Guide to good practices for the transport of cattle*. Publications Office. <https://doi.org/https://data.europa.eu/doi/10.2875/352545>
- European Commission Directorate General for Health and Food Safety. (2018b). *Guide to good practices for the transport of horses destined for slaughter*. Publications Office. <https://doi.org/https://data.europa.eu/doi/10.2875/053596>
- Grandin, T. (2001). Perspectives on transportation issues: The importance of having physically fit cattle and pigs. *Journal of Animal Science*, 79(suppl_E), E201–E207. <https://doi.org/https://doi.org/10.2527/jas2001.79E-SupplE201x>
- Herzog, K., & Kolk, C. (2023). Tierschutz bei Transport und Schlachtung von Rindern – Hintergründe und Wissenswertes. *Tierärztliche Praxis Ausgabe G Grosstiere/Nutztiere*, 51(01), 15–21. <https://doi.org/https://doi.org/10.1055/a-2016-2016>
- McLennan, K. M., Rebelo, C. J. B., Corke, M. J., Holmes, M. A., Leach, M. C., & Constantino-Casas, F. (2016). Development of a facial expression scale using footrot and mastitis as models of pain in sheep. *Applied Animal Behaviour Science*, 176, 19–26. <https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.applanim.2016.01.007>
- Power, G., Winckler, C., & Hanlon, A. (2024). Q2E – Emergency killing of bovines and small ruminants. *EURCAW Ruminants & Equines*. <https://doi.org/10.5281/zenodo.11184175>
- Roccaro, M., Bolcato, M., Masebo, N. T., Gentile, A., & Peli, A. (2022). Navel Healing and Calf Fitness for Transport. *Animals*, 12(3), 358. <https://doi.org/https://doi.org/10.3390/ani12030358>
- Stojkov, J., von Keyserlingk, M. A. G., Duffield, T., & Fraser, D. (2020). Fitness for transport of cull dairy cows at livestock markets. *Journal of Dairy Science*, 103(3), 2650–2661. <https://doi.org/https://doi.org/10.3168/jds.2019-17454>
- Tarrant, P. V., Kenny, F. J., & Harrington, D. (1988). The effect of stocking density during 4 hour transport to slaughter on behaviour, blood constituents and carcass bruising in Friesian steers. *Meat Science*, 24(3), 209–222. [https://doi.org/https://doi.org/10.1016/0309-1740\(88\)90079-4](https://doi.org/https://doi.org/10.1016/0309-1740(88)90079-4)
- Vasseur, E., Gibbons, J., Rushen, J., & de Passillé, A. M. (2013). Development and implementation of a training program to ensure high repeatability of body condition scoring of dairy cows. *Journal of Dairy Science*, 96(7), 4725–4737. <https://doi.org/10.3168/JDS.2012-6359>
- von Borell, E. H. (2001). The biology of stress and its application to livestock housing and transportation assessment. *Journal of Animal Science*, 79(suppl_E), E260–E267. <https://doi.org/https://doi.org/10.2527/jas2001.79E-SupplE260x>
- Winckler, C., & Willen, S. (2001). The Reliability and Repeatability of a Lameness Scoring System for Use as an Indicator of Welfare in Dairy Cattle. *Acta Agriculturae Scandinavica, Section A – Animal Science*, 51(sup030), 103–107. <https://doi.org/10.1080/090647001316923162>